

Počivamo li zaista u miru? Trend kremiranja u Hrvatskoj raste, ali infrastruktura ne prati želje mnogobrojnih pokojnika i njihovih obitelji

Rast potražnje kremiranja otvara i brojna pitanja – od infrastrukture, preko zakonskih pravila, do toga što obitelji zapravo smiju učiniti s pepelom svojih najmilijih. Posebno su osjetljiva pitanja u Dalmaciji, gdje još uvijek ne postoji nijedan krematorij, a obitelji iz Splita, Zadra, Šibenika ili Dubrovnika moraju prolaziti kroz mukotrpnu i skupu logistiku na udaljenim lokacijama

AUGUSTIN MARKOTA / Foto: Igor Jakšić, Pixabay, Pexels — 14. listopada 2025. 20:49

POČIVAMO LI ZAISTA U MIRU?

ZDRAVSTVENI, ETIČKI I PRAVNI ASPEKTI ODNOSA PREMA LJUDSKOM TIJELU NAKON SMRTI

Augustin Markota

ASOCIJACIJA
POSREDOVANJE
POSREDOVANJE

Smrt se u našoj sredini još uvijek donekle tabuizira. Smatra se teškom i mračnom temom do te mjere da smo o normalnom dijelu ljudskog života skloni govoriti u eufemizmima: pokojnik je

"utonuo u vječni san", "zauvijek nas je napustio", "otišao je na onaj svijet". S "onim svijetom" otvara se niz ontoloških pitanja oko kojih će se uvijek lomiti koplja. Međutim, u ovom projektu fokus ne stavljamo na pitanje "Kamo idemo kad umremo?" nego "Kako idemo kad umremo?" Dalmacija Danas će se kroz ciklus članaka pod nazivom "Počivamo li zaista u miru? Zdravstveni, etički i pravni aspekti odnosa prema ljudskom tijelu nakon smrti" baviti manje poznatim, često tabuiziranim te zdravstveno i pravno zanimljivim dijelovima odnosa prema ljudskom tijelu nakon smrti. Istražit ćemo kakvi su pravni okviri postupanja prema ljudskom tijelu nakon smrti, što se u zdravstvenom i teološkom smislu smatra mirnim počivanjem i koja je najčešća zona zaobilaženja zakona vezanih za ukop.

U novom nastavku detaljno smo obradili temu kremiranja, koje je u Hrvatskoj dugo bilo rijetkost i gotovo tabu u društvu koje je tradicionalno njegovalo klasični ukop u lijesu. No posljednjih godina, pod pritiskom nedostatka grobnih mjesta i promjene pogrebnih običaja, sve se više građana okreće ovoj praksi. Rast potražnje otvara i brojna pitanja – od infrastrukture, preko zakonskih pravila, do toga što obitelji zapravo smiju učiniti s pepelom svojih najmilijih. Posebno su osjetljiva pitanja u Dalmaciji, gdje još uvijek ne postoji nijedan krematorij, a obitelji iz Splita, Zadra, Šibenika ili Dubrovnika moraju prolaziti kroz mukotrpnu i skupu logistiku na udaljenim lokacijama.

Karta krematorija u Hrvatskoj: Samo dva pogona, treći tek u planu

Danas u Hrvatskoj postoje samo dva krematorija – u Zagrebu (Mirogoj) i u Osijeku. Zagrebački krematorij ujedno je i najstariji i najopterećeniji, godišnje obavi i do 8.000 kremacija. Osječki pogon, nakon višemjesečnih tehničkih problema i zastoja, od listopada 2025. ponovno je u funkciji.

Za Dalmaciju ključnu nadu predstavlja najavljeni šibenski krematorij na groblju Kvanj. Grad Šibenik najavio je investiciju od oko 10 milijuna eura i rok izgradnje od četiri do pet godina. Ako se projekt ostvari, Dalmacija bi orvi put dobila svoj krematorij i rasteretila obitelji koje putuju stotinama kilometara. Zašto nema više krematorija? Razlozi su višestruki: dugogodišnja niska potražnja u društvu gdje je klasična crkvena tradicija ukopa dominirala pogrebnim običajima, ali i visoki troškovi izgradnje i održavanja krematorija. Uz to, lokalne vlasti često su birale ulaganja u klasična groblja, kao što je primjer u Zadru gdje je prioritet dobilo novo groblje umjesto pogona za kremaciju.

Kako izgleda postupak kremiranja?

Prva je korak nakon želje za kremacijom pokojnika prijava smrti i prvi pregled: kada osoba premine, smrt se prijavljuje matičaru u roku od tri dana. Mrtvozornik, odnosno dežurni liječnik, obavlja prvi pregled i izdaje potvrdu o smrti.

Ugovor s pogrebnikom: Obitelj sklapa ugovor s pogrebnikom koji organizira prijevoz, termin, potrebne dokumente i daljnju logistiku. U slučaju kremiranja iz Dalmacije, to uključuje prijevoz tijela u Zagreb ili Osijek.

Kontrolni pregled i dozvola: Za kremaciju je obavezan kontrolni pregled, koji obavlja drugi mrtvozornik (ne isti koji je bio na prvom pregledu). On izdaje dozvolu za kremiranje, a lijes se

potom plombira i službeno zatvara. Provodi se i identifikacija pokojnika putem osobne iskaznice ili putovnice.

Kremacija i ispraćaj: Kremacija se obavlja u krematoriju, gdje obitelj može organizirati ispraćaj. U Zagrebu se to odvija na posebnom Ispraćajnom trgu Krematorija na Mirogoju.

Urna i daljnje raspolaganje: Nakon kremacije urna se obično polaže u kolumbarij, kazetu ili obiteljski grob. Od svibnja 2025. moguće je i prosipanje pepela, no samo prema pravilima koja mora donijeti svaka jedinica lokalne samouprave.

Za obitelji u, primjerice, Splitu put do kremacije dug je i složen. Evo kako izgleda optimističan scenarij:

Dan 1: prijava smrti, prvi pregled, angažman pogrebnika i priprema prijevoza.

Dan 2: kontrolni pregled, dozvola za kremiranje i sama kremacija u Zagrebu ili Osijeku.

Dan 3: povratak urne u Split i pogreb/ukop urne.

Dakle, sve može biti gotovo u tri do četiri dana, no to ovisi o slobodnim terminima krematorija, tehničkim uvjetima i logistici. U praksi, mnoge obitelji čekaju i dulje – posebno kada Osijek privremeno obustavi rad pa Zagreb postane jedini pogon u državi.

Može li se pepeo prosuti u more ili prirodu?

Do svibnja 2025. zakoni nisu jasno dopuštali rasipanje pepela izvan groblja. Novi Zakon o grobljima to mijenja i propisuje da se pepeo može prosuti na posebnim mjestima – unutar groblja ili izvan njega – ali ta mjesta mora odrediti grad ili općina svojim aktima.

U praksi to znači sljedeće: na grobljima se mogu urediti takozvani vrtovi sjećanja. U prirodi ili u moru pepeo se može prosuti samo ako lokalna vlast donese odluku i propiše pravila. Za more se obično traži i odobrenje Lučke kapetanije zbog sigurnosti plovidbe.

Ministarstvo zdravstva jasno poručuje da sanitarna inspekcija nema ovlasti za davanje takvih dozvola. Dakle, obitelji moraju pratiti službene odluke svojih gradova. U Splitu, primjerice, još uvijek nema javno objavljene odluke o mjestima za prosipanje pepela pa je jedina opcija čuvanje urne ili klasičan ukop u grobno mjesto.

Problemi obitelji u Dalmaciji

Za obitelji u Dalmaciji nedostatak krematorija znači niz prepreka:

- **Udaljenost i trošak** – prijevoz pokojnika u Zagreb ili Osijek može koštati stotine eura, s obzirom na udaljenost od 350–450 kilometara u jednom smjeru.
- **Ograničeni termini** – kada je Osijek izvan funkcije, cijela Hrvatska ovisi o Zagrebu pa se čeka na slobodne termine.
- **Dodatna birokracija** – kontrolni pregled i izdavanje dozvole povećavaju broj koraka i kompliciraju logistiku.
- **Nejasna pravila za pepeo** – iako zakon dopušta prosipanje, lokalne odluke često kasne pa obitelji ne znaju što je uopće dopušteno.
- **Strateške odluke gradova** – dok Šibenik planira krematorij, Zadar i druge sredine još nemaju jasne projekte, što znači da će Dalmacija još godinama biti bez vlastitog pogona.

Sve više urni, sve manje lijesova

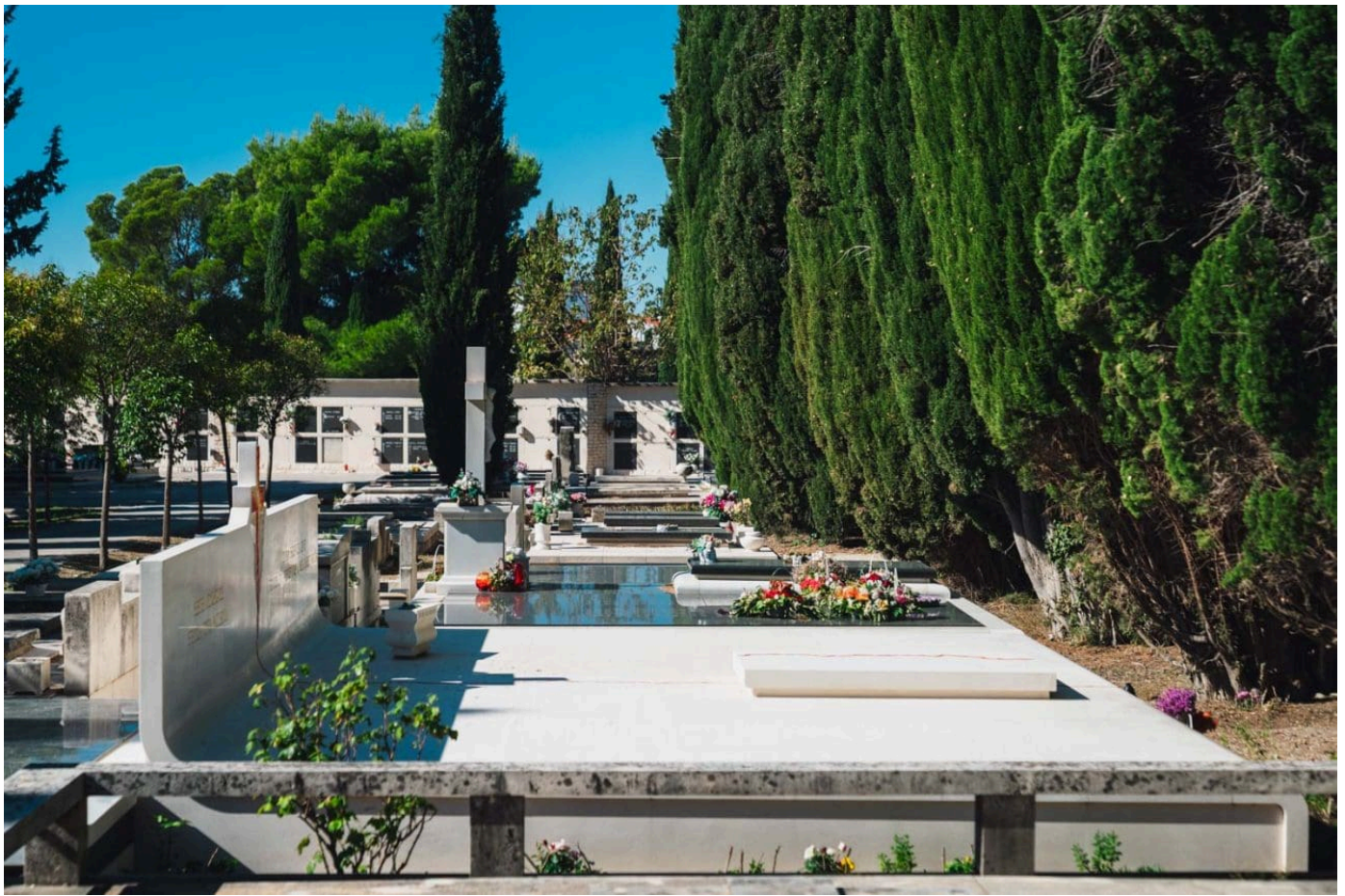
Premda se Hrvatska polako otvara kremiranju, brojke pokazuju da je trend nezaustavljiv. U Zagrebu se, prema službenim podacima, već bilježi više ukopa urni nego klasičnih ukopa. Razlozi su praktični i ekonomski – manje grobno mjesto, niži troškovi održavanja i veća mobilnost obitelji.

Ipak, u manjim sredinama otpor je još snažan, a crkva i dalje favorizira klasične ukope u zemlju. U Dalmaciji, gdje obiteljske grobnice imaju dugu tradiciju, trebat će još vremena da se kremiranje u potpunosti prihvati. Novi zakon otvorio je vrata liberalizaciji pogrebnih običaja, ali praksa kasni. Sve dok gradovi i općine ne donesu odluke o mjestima i proceduri za prosipanje pepela, obitelji ostaju bez mogućnosti da pokojnika isprate na način koji žele – primjerice, prosipanjem pepela u more.

Za Dalmaciju je najvažnije pitanje infrastrukture. Dok se ne izgradi šibenski krematorij, obitelji iz Splita i okolice ostat će prepuštene skupim i kompliciranim aranžmanima prema Zagrebu i Osijeku. Jedno je sigurno – s obzirom na rast potražnje, kremiranje više nije margina. Ono postaje stvarnost koju vlasti moraju pratiti, a obitelji u Dalmaciji s pravom očekuju jednaku dostupnost kao i oni u Zagrebu.

Grad Split u više je navrata isticao da planira projektiranje krematorija na području Lovrinca, u sklopu većeg paketa ulaganja u grobljansku infrastrukturu. Na službenoj stranici Grada jasno stoji kako će se "osim izgradnje garaže projektirati i krematorij i sam ulaz u groblje". Riječ je o velikom projektu kojim bi se izgradila moderna garaža s gotovo tisuću mjesta, a cijela zona Lovrinca prometno i funkcionalno unaprijedila.

U sklopu predstavljenog idejnog rješenja naglašeno je da bi, uz garažu i nove mostove prema groblju, dio projekta bio i dugoročno rješavanje pitanja krematorija. Iako zasad nije raspisan zaseban natječaj, u planu je da se kroz ovu investiciju napravi i iskorak prema kremacijama u Splitu.

Dalmacija Danas pratila je temu još od 2021., kada je u proračunu Grada Splita prihvaćen amandman kojim se osigurava 300.000 kuna za izradu projektne dokumentacije za krematorij. Tada je najavljeno da će se definirati točna lokacija u okviru GUP-a, nakon čega bi uslijedio projekt i lokacijska dozvola. No proces se otegnuo jer se istovremeno rješavaju imovinsko-pravni odnosi i otkup zemljišta na istočnom dijelu Lovrinca, nužni za proširenje groblja.

U međuvremenu su gradski vijećnici više puta naglašavali da Split ne može dugoročno funkcionirati bez vlastitog krematorija, jer se na grobno mjesto na Lovrincu čeka i do sedam godina, dok cijena kremacije u Zagrebu ili Osijeku prelazi 1.100 eura. Upravo to je bio povod da se priča o krematoriju neprestano vraća na sjednice Gradskog vijeća i u lokalne medije.

Za sada je jasno samo jedno – Split je tek u fazi planiranja, a sve konkretne najave dolaze kroz projekte vezane uz garažu i uređenje Lovrinca. Na službenim stranicama Grada potvrđeno je da se krematorij planira projektirati, a Dalmacija Danas još je ranije objavila detalje o financiranju i političkim obećanjima. No bez javnog natječaja i dozvola teško je govoriti o preciznim rokovima. Obitelji u Splitu i dalje ostaju upućene na udaljene krematorije, a izgradnja domaćeg pogona ostaje tema koja čeka pravi institucionalni i financijski iskorak.

Počivamo li zaista u miru? Stručnjaci kažu da se prema pokojnicima odnose s najvećim poštovanjem, ali manjak grobara i mogućnosti izbora načina pogreba donose ozbiljne probleme

Počivamo li zaista u miru? Don Ante Žderić o dilemama i strahovima umirućih: "Čovjeku treba vrijeme za tugovanje i oproštaj, a u beznađu i manjku vjere mnogi se znaju zapitati – što ako naprijed nemamo gdje, a nazad nemamo kome?"

Počivamo li zaista u miru? Manjak obdukcija često je rezultat nepovjerenja i nepoznavanja posla patologa, a prakse u Europi i svijetu drastično se razlikuju

Počivamo li zaista u miru? Povreda mira pokojnika oskrnjivanjem grobnih mjesta najčešće se događa zbog imovinskih razloga i pod utjecajem alkohola

Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti

Moja reakcija na članak je...

2

1

1

6

1

 Facebook

 Twitter

NAPIŠI, DOJAVI, SLIKAJ,
UKAŽI... BUDI DIO NAS.

 DALMACIJA
DANAS

[UVJETI KORIŠTENJA](#)

[PRAVILA O PRIVATNOSTI](#)

[PRODAJA I MARKETING](#)

[IMPRESSUM](#)

[KONTAKT STRANICA](#)

[CJENIK](#)

[CJENIK-IZBORI](#)

© 2025 Dalmacija danas. Sva prava pridržana.